

30.11.2020

E 139/2020 vp

E 139/2020 vp Valtioneuvoston selvitys: EU:n strategia metaanipäästöjen vähentämiseksi

Ympäristöministeriö kiittää mahdollisuudesta tulla kuultavaksi EU:n strategiasta metaanipäästöjen vähentämiseksi. Ympäristöministeriö on ollut valmistelemassa E- kirjettä EU:n strategiasta metaanipäästöjen vähentämiseksi yhdessä TEM:in ja MMM:n kanssa.

Metaani on voimakas kasvihuonekaasu. Sitä pääsee ilmakehään sekä ihmis- että luontoperäisistä lähteistä. Globaalisti ilmakehän metaanipitoisuus on ollut kasvussa viime vuosikymmeninä, lukuun ottamatta vuosien 2000-2007 tasaantumisvaihetta. Metaanin lämmitysvaikutus on arvioitu olevan toiseksi suurin hiilidioksidin jälkeen. Metaanin elinaika ilmakehässä on noin kymmenen vuotta, minkä vuoksi päästövähennysten vaikutukset ilmastoon näkyvät nopeammin kuin pitempi-ikäisen hiilidioksidin. Metaani edesauttaa myös terveysvaikutteisen ja kasvituhon aiheuttavan alailmakehän otsoni-ilmansaasteen muodostusta. Metaanipäästöjen vähentäminen auttaa sekä hidastamaan ilmastonmuutosta, että parantamaan ilmanlaatua.

Komissio antoi 14.10.2020 tiedonannon EU:n strategiaksi metaanipäästöjen vähentämiseksi. Strategia on osa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa ja se tukee erityisesti EU:n ilmastoneutraalius- ja päästövähennystavoitteita sekä EU:n myrkyttömään ympäristöön tähtäävän saasteettomuustavoitteita. Energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta annetussa asetuksessa (Asetus (EU) 2018/1999) komissiota on kehoitettu laatimaan strateginen suunnitelma metaanipäästöjen vähentämiseksi. Tarkoitus on myös päivittää vuonna 1996 tehty metaanistrategia.

Nyt annetussa strategiassa komissio kuvailee, mitä toimia se tulee tekemään maatalous-, jäte- ja energiasektoreilla päästöjen vähentämiseksi. Lisäksi tarkoitus on terävöittää päästöjen tarkkailua ja arviointia sekä tuoda metaania systemaattisemmin tutkimusagendoille, esimerkiksi Horizon-ohjelmaan.

Ympäristöministeriön vastuut

Annetun metaanistrategian osalta ympäristöministeriö vastaa erityisesti jätesektoriin liittyvistä kysymyksistä. Ympäristöministeriö seuraa myös metaania sivuvia kansainvälisiä prosesseja, esimerkiksi kansainvälisten ilmastoneuvottelujen, Arktisen neuvoston sekä Ilmaston ja puhtaan ilman kumppanuusohjelman (CCAC) piirissä.

Jätesektori metaanin lähteenä Suomessa

Jätesektori vastaa arviolta kolmannesta Suomen metaanipäästöistä. Metaania vapautuu orgaanisen kiinteän tai lietemäisen jätteen hajoamisessa hapettomissa olosuhteissa. Tilastokeskuksen laskentojen perusteella vuonna 2019 valtaosa, noin 80 %, jätesektorimme

kasvihuonekaasupäästöistä syntyi kaatopaikoilta, jätevesien puhdistuksen osuus oli 14% sekä kompostoinnin ja mädätyksen osuus 6%. Päästöt ovat olleet jo pidemmän aikaa laskussa olemassa olevan sääntelyn seurauksena.

Vuonna 2016 tuli voimaan orgaanisen jätteen kaatopaikalle sijoittamisen rajoitus, mikä vähensi merkittävästi jätteen sijoittamista kaatopaikalle ja näin ollen kaatopaikkojen metaanipäästöjä. EU:n jätelainsäädäntöön sisältyy velvoite alkaa kerätä biohajoava jäte erikseen vuoteen 2024 mennessä ja tavoite, jonka mukaan kaatopaikalle päätyvän yhdyskuntajätteen osuus saa olla enintään kymmenen prosenttia vuonna 2035. Suomi täyttää EU:n veloitteet yhdyskuntajätteen sijoittamisesta kaatopaikalle.

Kaatopaikkakaasun kerääminen on Suomessa jo toteutettu suurimmalla osalla käytössä olevilla ja käytöstä poistetuilla kaatopaikoilla. Syntynyt kaasu käytetään joko energiana tai soihdutetaan vuoden 1999 kaatopaikkadirektiivin (1999/31/EC) mukaisesti.

Jätesektorin jätevesialaan liittyvät metaanipäästöt ovat alle 10 prosenttia koko sektorin päästöistä. Pidemmällä aikavälillä jätevesien käsittelyn metaanipäästöt ovat jonkin verran laskeneet, mutta viimeisen 10 vuoden ajalla pysyneet suhteellisen samoina.

Komission suunnittelemat jatkotoimet jätesektorille

Komissio on käynnistänyt työn puhdistamoliitedirektiivin (86/278/ETY) uudelleenarvioimiseksi, mikä on tarpeellinen ja tervetullut aloite. Puhdistamolietteen asianmukaisen hyödyntämisen järjestäminen on kasvavien lietemäärien, lietteeseen mahdollisesti sisältyvien haitallisten aineiden sekä lietetuotteiden kysynnän rajallisuuden vuoksi kasvava ongelma, johon olisi tarpeen EU:n tasollakin etsiä kiertotalouden ja ilmastotavoitteiden kannalta toimivia ratkaisuja.

Komissio aikoo jatkaa laittomiin käytäntöihin puuttumista ja teknistä apua jäsenvaltioille ja alueille esimerkiksi vaatimukset alittavien kaatopaikkojen sekä biohajoavan jätteen käsittelyn ja hyötykäytön osalta. Suomi täyttää EU:n veloitteet yhdyskuntajätteen sijoittamisesta kaatopaikalle.

Kaatopaikkadirektiivi on tarkoitus tarkistaa vuonna 2024, missä yhteydessä komissio selvittää mahdolliset lisätoimet kaatopaikkakaasun hallinnan parantamiseksi, sen haitallisten ilmastovaikutusten minimoimiseksi ja sen mahdollisen energiantuotantopotentiaalin hyödyntämiseksi. Jatkoehdotuksiin otetaan tarkemmin kantaa erikseen, kun komissio ne antaa.

Komissio harkitsee myös Horisontti Eurooppa –puiteohjelman vuosia 2021–2024 koskevaan strategiseen suunnitelmaan tutkimusta teknologioista, joilla jätettä voidaan muuntaa biometaaniksi. Ympäristöministeriö kannattaa kohdennettua tutkimusta metaanipäästöjen vähentämisen edistämiseksi.